

Latweeschu Nwises.

Nr. 32. Zettortdeenâ 9tâ August 1845.

Par Bihbeles = beedribahm Kursemmê.

Jaw pehrn scho awischu 17tâ lappâ juns ar ihseem wahrdeem isteize, fo Selgawas leela Bihbeles = beedriba par swehteem Deewa wahrdeem bija fazzijust, kahdi dabrgi un grubti dabbujami tee eefahkumâ bijuschi, kâ tee pehz driffeschanas isdohmaschanas gan lehtaki palikkuschi, bet tomehr sawa dahrguma deht no nabbageem lautimeem wehl grubti bija sagahdajami, kamehr Engländeru = semmê preeksch 37 gaddeem tahs lohti teizamas Bihbeles = beedribas zehlahs un no Deewa Garra dsihtas par to gahdaja, kâ tee swehti raksti zaur wiinu salassitahm mihlestibas dahwanahm lehtaki palikka, un zaur wiinu ruhpihu pahrgahdaschanu jo deengs wairak isplatitahs, ir wisssemmakâs buhdinâs nu irr atrohnami, tadeht kâ wiffi tohs nu warr dabbuht par ittin lehtu makku, un nespehjnecki pawiffam bes makfas. Torcis dsirdejat, kâ ne ween Engländeru = bet arri dauds zittâs semmês Bihbeles = beedribas wairojahs, un ihpaschi jaw ir muhsu mihkâ tehru semmitê lihds pehrnejant gaddam 22 Bihbeles paliga = beedribas bija eezeltas, kas ar neapnikkuschu darboschanu strahdaja pee Deewa wahrdu isplattischanas, un pee zilweku prahta appaifinoschanas un wiinu firschu labboschanas zaur teem pascheem. Kad nu jaw schi isstahstischana dascham irr patihkama bijust, dascha zilweka firdi warr buht to apnemtschanu mohdinajust, arridsan sawu graffi ne schehloht, bet to Bihbeles beedribai atwehleht, tad gan labbpraht ir to wehl lassifect, fo muhsu Kursemmes Bihbeles = beedriba ar wairak wahrdeem muns scho gadd isteiz no sawas darboschanas pee Deewa wahrdu isplattischanas, no paligu = beedribu wairoschanas Kursemmê, un fo tahs passtrahdajuschas. Klaufatees tadeht!

1) Dohbelê zehlahs ta pirma Bihbeles paliga = beedriba Kursemmê 1836tâ gaddâ. Par 2

gaddeem tannis 800 pee schihs draudsjes peederigâs mahju weetas jaw 500 swehti raksti bij atrohnami. 1841mâ gaddâ tannis wiffuwairakâs mahjâs bija, ja ne wairak, tad tomehr weeni swehti raksti; un tannis gaddôs 1837 lihds 1842 schi beedriba 350 swehtus rakstus isdallijust, no kurreem 115 bija pilnigas Bihbeles.

2) Tuskume, pehz Dohbeles ta wezzaka Bihbeles paliga = beedriba, bija lihds 1838tam gaddam tikkai 15 swehtas grahmatas isdallijust. 1839tâ gaddâ 65 mahjas dabbuja Jaunas Testamentes kâ inventariuma = gabbalus, un tikke nospreests, tik ilgi schihs dahwanas isdalliht, kamehr Jaunas derribas grahmata wiffâs mahjâs buhs atrohnama. 1842trâ gaddâ jaw wiffâs mahjâs bija sw. grahmatas, bet no schahm tikkai 54 pilnigas Bihbeles. Pawiffam schi beedriba feschôs gaddôs lihds 1843 bija isdallijust 795 sw. grahmatas.

3) Aisputtê Bihbeles = beedriba zehlahs 28tâ April 1838, ar fo ir daschas kaiminu draudsjes saweenojahs, kas wiffâ spehkâ dsinnahs, to mihlestibu us swehteem Deewa wahrdeem lauschu firdis pamohdinaht. Tâ Dohrbê 28 skoblasbehrni sawâ waktas = laikâ to kalna = spreddiki (5ta nodalka Matteiisa Ewangeliûmâ) bija no galwas ismahzjuschees, lai tikkai par to dabbutu Jaunu Testamenti. Septinôs gaddôs schi Bihbeles = beedriba 731 sw. grahmatu isdallija, no kurrahm 101 bija pilniga Bihbele.

4) Meschohtnes Bihbeles = beedriba, kas 1838tâ gaddâ zehlupees, irr lihds 1843scham gaddam isdallijust 448 sw. grahmatas, un no schahm 24 pilnigas Bihbeles. Kad jaw preeksch Bihbeles = beedribas eezelschanas schinni Latweeschu draudsê kahdas 500 Jaunas Testamentes bija, tad schê nu us 406 mahju weetahm warr rehkinaht 924 sw. grahmatas, no kurrahm 24 pilnigas Bihbeles.

5) **Jelgawas** **Wahzu** **Bihbeles-beedriba** zehlahs 24tā Janwar 1839, un salaffija tuhliht pirmā gaddā tif baggatas dahwanas (281 sudr. rubt.), tā ka winna tai pašā gaddā 275 pilnigas Wahzu Bihbeles warreja isdallih, no kurrāhm 43 ween tikke pahrdohtas. 1840tā gaddā ta apnehmahs, katram jaunam pahrim pee winna laulaschanas Bihbeli schkinkoht. 5 gaddōs Jelgawā 1452 Wahzu swehtas grahmatas tikke isdallitas, no kurrāhm 555 bes maksas, un 916 pilnigas Bihbeles, — tā arri no 536 Jaunahm Testamentehm 250 bes maksas.

6) **Meschamuischas** **Bihbeles-beedriba** radbahs Imā Merz 1839, un pahrdewe swehtus rakstus lehtaki, ne kā patte tohs bij pirkusi. Peezōs gaddōs schi beedriba irr isderufi 146 fw. grahmatas, no kurrāhm 40 bija pilnigas Bihbeles.

7) **Dalbas** **Bihbeles-beedriba** zehlahs 19tā Oktober 1839, un dsinnahs us to, katras mahjas ar sawu pilnigu Bihbeli apschkinkoht, kurrāi mahju wahrdu likka usdrikkeht. 1840tā gaddā jaw wissahm 97 draudsēs mahjahm bija sawas Bihbeles. Bes tam winna wehl 120 fw. grahmatas, no kurrāhm 53 bija pilnigas Bihbeles, jauneem laudim irr isdallijusi, lai winnu firdis schi fw. sehkla dsittas faknes mestu un baggatus auglus nestu.

8) **Wahnes** draudsē **Bihbeles-beedriba** arri zehlahs 1840tā gaddā. Papreeksch schihs muischas zeenigs kungs (Hahn) jaw bija saweem 70 fainnekeem katram Bihbeli schkinkojis. Pehz ta laika schi beedriba wehl irr isdallijusi 5 gaddōs 158 fw. grahmatas, no kurrāhm bija 100 pilnigas Bihbeles.

9) **Whdoles** **Bihb. beedriba**, kas arr 1840tā zehlfuseēs, irr par 4 gaddeem 100 fw. grahmatas isdallijusi.

10) **Jaun** **Auzes** draudsē pee **Bihbeles-beedribas** eezelschanas 1840tā gaddā gallā 109 mahjās tikkai bija 7 Bihbeles un 30 Jaunas Testamentes. Bet par scheem trim gaddeem tur irr isdallitas 80 fw. grahmatas, no kurrāhm 30 bija pilnigas Bihbeles.

11) **Dundagā** **Bihbeles-beedriba** eesahzēhs ar to gaddu 1841 ar pašā zeeniga leelfunga paligu, kas apnehmahs ifgaddus schai beedribai par labbu doht 20 puhrus rudsu. Geksch 291 mahju weetas schē bija 146 Latweeschu Jaunas Testamentes, 278 spreddiku-grahmatas, 1182 wezzas, 639 jaunās, 63 Stendera dseefmu-grahmatas, 80 Stendera masas Bihbeles, un tikkai 76 pilnigas Bihbeles. 225 mahjas wehl ne turreja pawissam Bihbeli. Par scheem 3 gaddeem 107 Bihbeles tikke isdallitas, no kurrāhm Jelgawas leela Bihbeles beedriba 50 schkinkoja, un mahjahm kā inventariuma-gabbalus eedewe.

12) **Masā** **Trbē** arri 1841mā gaddā zehlahs **Bihbeles-beedriba**, un mahzitajam par preeku ir schihs draudsēs dwehseles kahro pehz swehteem Deewa wahrdeem, jebchu tai tikkai masa eespehschana irr.

13) **Sihkeles** lohti masā Luttera draudsē patš mahzitajs apnehmahs, ar dseedataja un teefas skrihwera paligu fw. Deewa wahrdu atsihschanu isplattih zif spehdams.

14) **Waltēkas** draudsē 14tā Janwar 1842 **Bihbeles-beedriba** tikke eezelta, kas tomehr par sawu abbeju gaddu strahdaschanu wehl nekahdu sianu naw islaidusi.

15) **Pohpes-Rindes** draudsē **Bihbeles-beedriba** zehlahs tai 12tā Merz 1842. Schē ihpafchi wezzi un jauni laudis friht ar leelu firds eekahroschanu us teem fw. Deewa wahrdeem, un behrni sawu preeku un gohdu eeksch tam mekle, kursch no teem wairak gabbalus no Bihbeles no galwas ismahziseēs. 1843scha gadda ruddent 8 behrni bija 87 nodakkas ismahzijascheēs no tahm Jaunahm Testamentehm, ko tee gaddu papreeksch bij dabbujuschi. Lautini mett sawas dahwanas gan no labbas firds, bet tomehr par tahm ne warr tif dauds grahmatas sagahdabt, kā prassitaju irr. Schi beedriba 3 gaddōs 187 swehtas grahmatas isdallijusi, no kurrāhm bija 44 pilnigas Bihbeles.

16) **Dschuhlfstē** zeenigs **General-Superdenta** kungs 13tā Mei 1842 eezehle **Bihbeles-beedribu**, un kad winsch jaw papreeksch par sawu naudū jauneem laudim dauds Jaunas Testamentes bij

isballijs, tad schi beedriba pehz wehl par scheem 2 gaddeem irr isplattijufi 52 Latweeschu Bihbeles (pirmaf bija jaw kahdas 38 Bihbeles) un 46 Latweeschu Jaunas Testamentes.

17) Preekulê Bihbeles-beedriba zehlahs 7tâ Oktober 1842, kas tomehr wehl nekahdu sinnu par sawu darbu ne bij islaidufi.

18) Wirzawas Bihbeles-beedriba, kas 11tâ Nowember 1842 ar zittu fungu mihligu paligu eerikteta, isballija 3 Jaunas Testamentes, un pahrdewe Bihbeles un Jaunas Testamentes par 27 rubl. 35 kap. fudr.

19) Uggules Bihbeles-beedriba no 13ta Janwar 1843 par gaddu isballija 8 Bihbeles un 14 Jaunas Testamentes.

20) Bandawas Bihbeles-beedriba no 27ta Oktober 1843 par 3 mehnescheem isballija 23 Bihbeles un 20 Jaunas Testamentes.

21) Bialistokkê (Pohku pilfatâ, kas appaksch Kursemmes basnizas-teefas stahw) Bihbeles-beedriba no 27ta Oktober 1843 isdewe 15 Bihbeles un 30 Jaunas Testamentes.

22) Nerretâ ar Ilsemuischas zeenigas mah-tes un zittu draudses fungu paligu Bihbeles-beedriba zehlahs 27tâ Oktober 1843. Pee pirmas sinnas, ko ta no sawas darboschanas pehz 4 mehnescheem islaide, tai no 199 beedreem un 32 labbdarritajeem bija eenahfuschi 44 rub. 59½ kap. fudr. un par pahrdohsteem sweh-

teem raksteem . . . 19 — 50 — —

lohpâ 64 rub. 9½ kap. fudr.

Wes tahm 10 Latweeschu Bihbeleh m un 20 Jaunahm Testamenteh m, ko Jelgawas leela Bihbeles-beedriba schai paliga-beedribai schkinkoja, ta patte bij pirkusees 17 Latw. Bihbeles, 56 Latw. Jaunas Testamentes, 5 Wahzu Bihbeles un 8 Wahzu Jaunas Testamentes, un no tahm schai ihfâ laikâ isdewufi 9 Latw. Bihbeles, 7 Latw. Jaunas Testamentes, 2 Wahzu Bihbeles un 1 Wahzu Jaunu Testamenti.

23) Laffumuischas draudsê Bihbeles-beedriba zehlahs 20tâ Janwar 1844, un

24) Brihzburgas draudsê 21mâ Webruar 1844, kur tee 22 basnizas-pehrminderi apneh-

muschees tahs gadda dahwanas salaffiht. Schi beedriba jaw par 122 rubl. 77½ kap. fudr. swehtas grahmatas no Jelgawas leelas Bihbeles-beedribas bija sagahdajusees.

25) Egiptes mahzitajs 21mâ Webruar 1844 ir sawâ tohti masâ draudsê, kur wehl lihds schim ne Bihbele ne Jauna Testamente ne bij redseta, eezehle Bihbeles-beedribu, lai lautini ir tur ar laiku dabbutu eepasihtees ar sw. Deewa raksteem.

26) Kalnamuischas draudsê 11. April 1844. Geksch schihs draudses 214 mahjahm schi gadda eefahkumâ bija tikkai 40 Bihbeles, pee kurrahm ne wehl 38 peedewahs.

27 — 30) Tahs Bihbeles paliga-beedribas Engurê, Kursischs, Wallê un Tukumes Wahzu draudsê tikkai 7tâ Juhni 1844 eezeltas.

Lihds 1837tam gaddam Kursemme bija tikkai 3 paliga-beedribas, un par teem beidsameem 6 gaddeem 27 wehl irr klahst nahfuschas. Zaur 16 no schahm 30 beedribahm, kas skaidru sinnu no fewim dewuschas, 1217 swehtas grahmatas irr nahfuschas tauschu rohkâs.

Nu lai tas schehligais Deewas dohd sawu swehtibu ir jo prohjam pee sawu sw. wahrdu isplattischanas muhsu mihfâ tehru semmitê, ka jo deenas wairak kristigi zilweki ar sawahm lai buhtu kas sinn zil masahm dahwanahm schahm beedribahm beedrotahs un tahm winnu Deewam patihkamu darbu palihdsetu kohyt, ka jo deenas wairak tee, kas lihds schim wehl tumfibâ staigaja, pee gaischibas tiftu peewesti, un ka schi winnu gaischiba atspihdetu eeksch skaidras, neschaubigas, eeksch labbeem darbeem augligas tizzibas! W.

Teefas fluddinaschanas.

Us pawehlescham tahs Keiserikfas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreemu Walfis 2c. 2c. 2c, tohp no Talsenes aprinka teefas, — tad ta Margreete Baumann, atraitne ta pehrnâ pawaffari Nurmuischas Adler-krohâ nomirruscha, Talsenê dshwojuscha un Jelgowâ eeksch birgeru oklades peerakstita bijuscha buhwmeistera Indrik Baumann, un winnas assistents un pehrminderis par winnas maseem bebrneem, Wandsenes brandwihna-deggis F. Gûnther, kâ arri winnas peeaudsis dehls Karl Heinrich Baumann, scho teesu luhgusch, lai wiffi parradneeki un parradu

deweji ta peeminnetä nelaika tiftu ušaižinati, ka ta atraitne ar teem parradu dewejeem, žik tahtu taš warr buht, warretu salihdšinatees, — wiſſi un ikkatri, kam kahtas taiſnas praſſiſchanas buhtu pee taš atſahtas mantas ta nomirruſcha buhwmeiſtera Jndrik Baumann, un itt ihpaſchi pee ta pee ſchiš mantas peederriga namma Taſtu meeſtā ar Nr. 50, ar peederigahm eh- taht un grunti, tā kà arri wiſſi un ikkatri, kaš tam nelaiſim kaut ko parradā buhtu, zaur ſcho ušaižinati, diwu mehneſchu ſtarpā, un prohti wiſſwehlaſ liboſ 25tu September ſ. g., kaš par to weenigu un iſſlehgſchanas terminu noliktš, woi paſchi, jeb kur wehlehtš zaur weetneekeem, un kur waijadſigs ar aſſiſtenteem un pehmindereem, pee ſchiš teeſas peeteiktšes, ſawas praſſiſchanas ušdoht un peerahdiht, kà arriſan ſawuš parraduš ušdoht, un tad ſagaidiht, ko teeſa pehz lik- kumeem ſpreediš; ar to peedraudeſchanu, ka wiſſuš tohš, kaš ſchinni terminā ne buhš peeteikufchees, ar ſawahm praſſiſchanahm wairš ne klaufiš un ne pee- nemš, un tohš, kaš ſawuš parraduš ne buhš ušde- wuſchi, wehlaſ ar dubbultu maſku ſtrahepš. To buhš wehrā likt! Taſſenē, tai 23ſchā Juhli 1845. 2

(L. S.) Uſſeffereš Landšberg.
(Nr. 1075.) Registratorš W. Langenfeld, ſekretehra weetā.

Uš pawehleſchanu taš Keiſerikſas Majeſteetes, ta Patwaldineeka wiſſaš Kreewu Walſtš 1c. 1c. 1c., tohp no Krohna Taſſinaš pagaiſta teeſas wiſſi tee, kam kahtas parradu jeb zittaš praſſiſchanas pee ta libd- ſchinniga Sezſemulſchaš waggara Mahrtn Bru- nowski buhtu, ušaižinati, pee ſaudeſchanas ſawas teeſas, liboſ 31mu Auguſt ſ. g., kaš par to weenigu un iſſlehgſchanas terminu noliktš, ar ſawahm praſ- ſiſchanahm ſcheit peeteiktšes un teeſas ſpreedumu ſa- gaidiht. Krohna Taſſinaš pagaiſta teeſa, tai 19tā Juhli 1845. 2

(Nr. 412.) Keiſan Mahrtn, peeſchdetajš.
H. Janſon, pag. teeſ. ſrihw.

Uš pawehleſchanu taš Keiſerikſas Majeſteetes, ta Patwaldineeka wiſſaš Kreewu Walſtš 1c. 1c. 1c., tohp no Krohna Taſſinaš pagaiſta teeſas wiſſi tee, kam kahtas parradu jeb zittaš praſſiſchanas pee ta libdſchinniga Krohna Wezy-ſchrenes ſaimneeka Widle Pahlwel Pohrin buhtu, ušaižinati, pee ſaudeſchanas ſawas teeſas liboſ 31mu Auguſt ſ. g., kaš par to weenigu un iſſlehgſchanas terminu noliktš, ar ſa- wahm praſſiſchanahm ſcheit peeteiktšes un teeſas

ſpreedumu ſagaidiht. Krohna Taſſinaš pagaiſta tee- ſa, tai 19tā Juhli 1845. 2

(Nr. 413.) Keiſan Mahrtn, peeſchdetajš.
H. Janſon, pag. teeſ. ſrihw.

Zitta fluddinaſchana.

Zaur ſcho eš wiſſeem ſinnamu darru, ka eš Jelga- wā, Unneš eelā, ne tahtu no Drikkſnaš

buhweſchanas: un leetas: ſohku pahrdohſchann

efmu eeriktšis.

Zurpatt warr dabuht pirkt: ſtehrketuš un ap- paluš baſkuš, plankaš, debluš, latteš un nomat- luš no wiſſada garruma, plattuma un beesuma, kà arri baltaš un ſarkanaš wiſſſnaš, obſola, oh- ſcha, behrſa, klawas, leepaš, apſeš un alkſchna kluiſchuš, plankaš un debluš, un ſarkanaš wiſſſ- naš rittenu gabaluš, Pohku rittenu lohluš, D- landeru un Emdeneru dakſtinuš, Englanderu ug- gungš-keegeluš, Glensburgeru klinkeruš, akmina- obgleš, maſku preekſch dedſinaſchanaš u. t. pr.

Rihgā dſihwodamaš eš katru brihdi klathtuhdamaš peeminnetas leetas lehtaki warru eepirkt un talabb arriſan lehtaki pahrdohht. Jelgawā, Juhli mehneſt 1845. 2

G. E. Schwolkowſky.

Sinna par jaunu grahmatu.

Pee Krohna grahmatu-drikketaja Rihgā nu pat pa- litte gattawa un irr dabujama jauna grahmata, kam taš wirſſrakſiš:

„**Grahſa Leelmahte Genowewa.** Bezžu laiku ſtahſiš, kaš arri muhſu deenāš derrigš par mahzibu ikkatram un ko iš Wabžu wallodaš pahr- tulkoja H. Leitan. Rihgā 1845.“ 104 lappu puſſeš 8niſſi. Maſka gattawa eeſeeta 25 kap. ſudr.

Ikkatram, kaš jaukuš ſtahſkuš pahr žilweku dſihwi mihto, ſchi grahmata buhš par leelu preeku; jo ne kahti zitti laižigi ſtahſi ſatweeſchu wallodā tik jauki irr atrohdamu, kà ſchee, un tadeht gan drohſchi warram ſažziht, ka ne weenam, kaš tohš ſew buhš eegahdaiš, ſchehl ne buhš ſawas naudaš, ko par to tohrejš. Schee ſtahſti iſhten' parahda to, kà Deeweš to nenoseeſſibu proht glakht un augſti krohneht ir tad, kad pehz žil- weku dohmahm taš ne buht wairš ne warretu nolikt. Žhpawchi laſſitaju luhdſam, papreekſch to preekſchrumnu apdohmigi zaur laſſiht.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmaſlaš-gubernementu augſtaš waldiſchanaš puſſeš: Waldiſchanaš-rahtš H. Weitler.